

ETICĂ ȘI PERSUASIUNE ÎN DISCURSUL POLITIC. PLDM: 2008-2015

*Diana ENACHE, Facultatea de Jurnalism
și Științe ale Comunicării*

The study „Ethics and persuasion in the political discourse” analyses the rhetoric of Vlad Filat, leader of the Liberal Democrat Party from Moldavia (PLDM) by using a pluridisciplinary approach: ethics, persuasion and political P.R. Three types of political discourses are researched and analysed: electoral, governmental and parliamentary. In the governmental discourse from the 25th of September 2009 when the president of PLDM become prime minister of the Republic of Moldavia, he used as key wordsb the “the Government will...” 35 times andb only “Government” 44 times.

We have chosen from his parliamentary discourses one that has a certain degree of emotion because of the political context. It emphasizes on the willingness of Vlad Filat to be the one to “sacrifice” himself for his nation as he was aware that several “political arrests” were to be made. The arguments he used in his discourse alongside allusions and speech pauses were constructed through antithesis, contrast and paradox.

Trăim în epoca publicității. Tehnici de manipulare, trucuri de cucerire și persuasiune sunt exercitate zi de zi.

Oricine vrea să domine, să câștige, să obțină adepți sau clienți folosește arealul acestor metode. Goana după rezultat ne determină adesea să neglijăm regulile de morală. Liderii politici din Republica Moldova au reușit să persuadeze prin slogane pompoase, declarații și promisiuni, care de cele mai multe ori sunt departe de posibilitățile economice, sociale și culturale ale țării noastre.

Discursurile electorale, adesea conflictuale, încalcă cel mai mult principiile etice și de morală, deoarece, invocând diverse argumente nu întotdeauna adevărate, manipulează opinia publică. Prejudiciile de reputație din campaniile electorale precedente au avut impact negativ asupra nivelului de încredere al cetățenilor în partidele politice. Presa din 2009 avea și ea o politică editorială clară. Până și IPNA „Teleradio-Moldova”, companie publică, continua să reflecte evenimentele în favoarea autorităților. Igor Boțan, Ion Creangă și Corneliu Gurin au propus „semnarea unui Cod de conduită între concurenții electorali și reprezentanții mass-mediei, privind modul de desfășurare

a campaniei electorale, care exclude lezarea demnității și imaginii concurenților”.

La anticipatele din 29 iulie, comportamentul electoral al partidelor din opoziție s-a caracterizat prin neagresiune.

Alegerile parlamentare din 2014 s-au soldat cu noi încălcări ale normelor etice:

✓ înscrierea în cursa electorală a PCR – partid cu sigla asemănătoare cu cea a PCRM;

✓ excluderea unui candidat de pe lista electorală chiar în ajun de alegeri.

Din 2008 și până în 2015, Partidul Liberal Democrat din Moldova a fost reprezentat în cele mai importante situații de liderul Vlad Filat. Analizând discursurile contextualizate ale lui Filat, le-am clasificat în trei categorii:

1. Discursul electoral

În 2009 se baza pe încrederea victoriei în alegeri. „Sunt absolut sigur că după 5 aprilie vom avea un președinte care să ne reprezinte” sau „Suntem convinși că după 5 aprilie Moldova va fi verde!”. Totodată, critică sloganul PCRM „Împreună construim Moldova Europeană”, zicând: „O dată la patru ani mergem spre Moscova, după care revenim, mergem spre Europa. Nu m-ar mira ca în 2009 să vină Voronin să ne propună în China să mergem”. Ironia utilizată de orator pentru a evidenția nesiguranța comuniștilor și lipsa de orientare în politica externă a creat senzația incompetenței de guvernare a PCRM. Pentru a reuși să persuadeze, Filat repetă anumite sunete sub formă de chiasm, anaforă, anadiploză și alte tipuri de repetiție cu scopul de a se reține un mai mare procent din discurs. „*Moldova va fi verde! Moldova va fi liberă! Iar stejarul... Stejarul nostru viguros va fi acel element, acel punct de sprijin necesar pentru ca să construim o Moldovă liberă și corectă.*” *Discursul electoral din 2014* cheamă lumea la implicare, aducând exemple de reușite înregistrate în timpul guvernului PLDM-ist. *Cuvintele-cheie* din discursul lui Filat de la 7 septembrie 2014 sunt: PLDM, Europa, popor, drepturi, Planul 2020, Regimul Liberalizat de Vize, Acordul de Asociere și Guvern.

Deși încearcă să respecte normele de conduită, Vlad Filat amenință că *dacă cetățenii vor vota concurenții electorali ai partidului, care sunt „adversarii Republicii Moldova”, aceștia vor „omorî marea speranță renăscută în 2009”.*

În perioada respectivă în Ucraina era război, iar politicianul moldovean a profitat de acea situație, comparând-o cu Republica Moldova și amenințându-ne în același timp că dacă nu vom vota cu el, Moldova va ajunge ca Ucraina.

2. Discursul guvernamental

La 25 septembrie 2009 președintele PLDM a fost numit premier al Republicii Moldova. Cuvintele-cheie ale discursului au fost „Guvernul va...”, utilizate de 35 de ori. Doar „Guvernul” a fost rostit de 44 de ori. „Va” este forma de viitor, iar Filat vedea în față patru ani în care urma să exercite această funcție. Atunci a declarat că: „...îmi asum conștient și plenar funcția de Prim-Ministru al Republicii Moldova”. Tot atunci Filat era sigur că își va duce mandatul la capăt: „mandatul nostru are patru ani și îl exercită cinstit, energic și cu demnitate până la capăt”. Deoarece alegerea Președintelui Republicii Moldova a eșuat, la 28 noiembrie 2010 au avut loc alegeri parlamentare anticipate.

3. Discursul parlamentar

Dacă discursul lui Vlad Filat de pe 7 septembrie a fost rostit într-un *limbaj poetic*, încărcat cu figuri de stil ca epitetul, personificarea sau metafora, acel de la 15 octombrie, rostit în plenul parlamentului, a fost un *discurs argumentativ*. Cele mai frecvente argumente au fost rediate prin antiteză, contrast și paradox, precum și interogație și exclamație retorică. Contextul în care a fost rostit acest discurs este unul stresant și emoțional. Vorbitorul era conștient de ceea ce i se întâmplă, prognozând „show-urile cu arestări”. Printr-o epitrofă, politicianul a acceptat „să fie jertfa”. A utilizat multe aluzii și suspensii.

De cinci ori a folosit „o să aflați mai târziu” sau „mai încolo”, dând de înțeles că știe anumite informații secrete pe care, atunci când le va spune, „va sări în aer tot acest sistem politic”.

Deși au fost perioade când colective întregi aveau la PLDM (de exemplu, Consiliul rectorilor sau AMN), atunci când locul a fost luat de Partidul Democrat, Filat zice că „cerere în Partidul Democrat nu scriu!” Caracteristica sa de a folosi conglobații împreună cu repetiții se regăsește și-n acest discurs. „*Deciziile nu se iau la Procuratura Generală, deciziile nu se iau la CNA, nu se iau în instanța de judecată, nu la CCA, nu pe Tighina 32 la Partidul Democrat! Deciziile se iau pe strada Cantemir sau la Nobil Club...*”, „clarificați-vă până la urmă *câte miliarde s-au furat din „Moldtelecom”, „câte sute de milioane pe metal feros fac, câte milioane se pun pe seama oamenilor pe tarife la*

gaz, la energie...” sunt doar unele dintre ele. Aluziile lui Filat sunt sarcastice și directe. Printre acestea se numără: „trebuie să fie trimis celui care prezidează, *finului*”, „valori patriotice, Mari Adunări Naționale și târguri pe la spate pentru funcții ... *mă refer la cei care luptă pentru neam, pentru țară...*” sau „să ne mai aducem aminte cum *un fecior de președinte* cu câte optzeci de milioane prin carduri bancare, parfumuri...”.

În timpul rostirii discursului din 15 octombrie 2015, Filat a fost asistat de trei tipuri de public: *direct, intermediar și indirect*. Vorbitorul a interacționat cu publicul direct (deputații prezenți în legislativ) prin mai multe adresări concrete: „așa e, Domnule Ghimpu”, „pentru asta nu e nevoie de imunitate, Domnule Gurin”, „nu pentru cei care le cer, Domnul Dodon” și altele.

La final, Vlad Filat a îndemnat cetățenii să nu recunoască această Procuratură condusă politic, iar pe deputați, în special pe colegii de partid, i-a rugat să aibă grijă de Republica Moldova.

În concluzie menționăm că cea mai mare problemă a eticii în discursul politic de la noi este interesul politicianilor plasat mai sus decât interesul cetățenilor. Partidele lansează diverse mesaje electorale pompoase, doar să ajungă la guvernare, după care invocă motive că nu au fost suficienți bani, că nu ajung voturi pentru alegerea altor structuri de stat și altele. Dimensiunea etică a discursului politic în Republica Moldova este reticentă. Pentru a înregistra anumite reușite la acest capitol, avem nevoie de respectarea strictă a regulilor de conduită și, desigur, o atenție sporită la declarații.

Bibliografie:

1. BOȚAN, I., CREANGĂ, I., GURIN, C. *Contextul electoral 2009, Studiu asupra cadrului și contextului electoral din Republica Moldova în alegerile parlamentare*. Chișinău: Nova Imprim S.R.L., 2009.
2. PETRAȘ, I. *Teoria literaturii. Curente literare, figuri de stil, genuri și specii literare, metrică și prozodie*. București: Editura Didactică și Pedagogică R.A.
3. PERU-BĂLAN, A. *Managementul PR-ului politic*. Chișinău: Cartier istoric, 2014.
4. Atr. PERU-BĂLAN, A. Strategii de PR în retorica electorală din Parlamentarele-2014, Republica Moldova vs „revoluția crizantemelor”, octombrie 2015. În: *POLIS*, p. 166-167.

*Recomandat
Silvia GROSSU, dr., conf.univ.*